

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.
 A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, július 10.

A novella finaléja.

(—a.) A dunaparti gothikus tündérpalotának ragyogó csarnokai bezárultak, az aratási szezonba is jól benyuló parlamenti ülés véget ért s megkezdődött a harmadfél hónapos parlamenti szünet. De a parlamenti kampánynak ez az utolsó ülése még igen érdekes volt. Fontos feladat jutott ennek osztályrészül. A főrendiház a végrehajtási novellát a Nagy György-féle módosítás nélkül fogadta el s ehhez a képviselőház is hozzájárult, így lett kikorrigálva Rakovszky utasítása szerint az a famozus tévedés, amelyet annak idejében Návay alelnök nem vett észre.

Még más módosítást is akartak tenni ezen az anyyi viszontagságon keresztül ment javaslaton. A kisebb vidéki pénzüntézetek feltűnő animozitással fogadták a végrehajtási novellát. Most, hogy a novella hatásosan védi a kis egzisztenciáknak tűzhelyét; megélhetési eszközét s nem engedi elkótyavetyélni azokat, a kisebb pénzüntézetek féltik a kis embe-
 reknél lévő kölcsöneiket s miután a no-

vella csak egy hónapot enged követeléseiknek a régi mód szerint való behajtására, sürgősen felmondták a kölcsönöket. Ez az eljárás, azt hisszük, nem is aanyira a követelések biztosítása végett történik, hanem inkább tüntetés akar lenni a végrehajtási novella ellen, mely nagy száka az ő szemükben. Erre a nem várt és szolid pénzüntézetekhez nem méltó tüntetésszerű eljárás ellen törvényhozói körökben avval akartak válaszolni, hogy még az átmenetnek szánt egy hónapi moratoriumot sem adják meg a hitelezőknek, hanem rögtön a szentesítés napján életbe léptetik a törvényt. Sőt némelyek visszaható erővel is felakarták ruházni azt. A bankok tüntetésszerű eljárására bizony ez lett volna a legcélszerűbb felelet. De ezt a módosítást még sem tette meg a főrendiház, hanem meghagyta a 30 napi bejelentési határidőt.

A novella ellen megindult akció élesen bevilágít az új végrehajtási törvény hátterébe. Ha a pénzüntézetek (illetőleg egyes pénzüntézetek részéről, mert például megnyugtatót írhajjuk, hogy a váradi pénzüntézetek korrekt álláspontot foglaltak el) részéről is ezt tapasztalja az ország, mire lehetünk akkor elkészülve az uzsorások részéről?!

Ez mutatja, hogy mennyire szükség volt már végre valahára erre a törvényre, mely ha átmenetileg aköz is sok kellemetlenséget, ha megnehezíti is a hitelezést, de legalább lehetőleg megóv a könnyelmű adóságcsinálástól, szolidabb, realisabb alapokra fekteti az üzleti életet, ipart és kereskedelmet, mindenkifelett pedig megakadályozza a teljes anyagi züllést és kipusztítást.

Ez az új törvény ugyanis nem engedi árverés alá bocsájtani a tisztviselőknek, a hivatalnokoknak házi ingóságait, butorait, ruháit, ágyneműit, kályháit, tűzhelyeit és fizetésüknek 2000 koronát meg nem haladó részét.

Nem lehet lefoglalni az iparosoknak, kézműveseknek, napszámosoknak foglalkozásához szükséges eszközeit, munkaszereit, sőt anyagkészleteit sem.

Reánk, mint agrikultur államra nézve, igen nevezetes az, hogy a nagyobb birtokosoknak lefoglalt ingóságai, felszereléseik stb. — március 15-től november 17-ig árverés alá nem bocsáthatók; a 12 holdas kisbirtokosnak vetőmagja, igavonó jószágja, négy sertése, takarmánya, szalmája és gazdasági eszközei le nem foglalhatók.

A mai kormányzatnak különösen az

Valódi Panama-kalap 6 korona PFAFF-nál.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Bál után.

Írta: Jean Richepir.

— Jelentse be a madame testvérét, — mondta Henry Pallés.

Előre mosolygott az örömtől, hogy öt évi élet után a gyarmatokon újra beszélgethet nővérével és kellemetlenül esett neki, hogy a szolgáló bejelentésére csak Georges Darcel jött elé tárt karokkal.

— Ön! Ön! Henry!

— Egy miniszteri rendelet segített ehhez az utazáshoz. Jól vannak? ... Suzanne?

— Nagyon jól nagyon jól. Suzanne is.

Mintha kissé erőltetve mosolygott volna Georges.

— Ah, miért nem jött valamivel hamarabb; éppen most ment el. Igen, képzelje elment... el kellett mennie egy beteg barátjához. Nem is igen fog korán hazajönni...

— Ejnye, — bosszankodott Henry, — milyen szerencsétlen vagyok!

Georges tovább diskurált:

— Itt száll meg, ugy-e? Hosszabb időre jött Párizsba?

— Három hónapra. De köszönöm, szállóba megyek. Igazán, szivesebben lakom ott... Hiszen ez maguknak mindegy, nem igaz?

— Hogyne! — mondta Georges nevetve.

— A mai napomat igazán önöknek szántam. Ez a legelső, ha Párizsba jöhetek. De így, ha Suzanne nincs idehaza... Higyje el, oly sok dolgom van. A máhám, berendezkedni... Jobban szeretném, ha majd máskor jöhetnék el...

— Jó, akkor holnap dejeunerre, — mondta vidáman Georges. — Ah, édesem, mintha csak én lennék az ön helyén, olyan jól tudom, hogy érzi magát. Párizs mulat, — bál van az Operában, minden élvezet önként kínálkozik, amiben odalent sohasem lehetett része. Menjjen csak, menjjen.

Henry Pallés rosszkedvűen sétált a boulevardon. Egész szerencsétlenségnek látszott előtte, hogy most egy kicsit eltolódott a Suzanneal való találkozás. Nem volt kedve semmihez, csak úgy ödöngött az uton. Egy-egy ragyogó szembe szeretett volna belepillantani,

egy-egy elsuhanó illatot újra belehelni. Észrevétlenül melegedett fel. Igen, a Georges ölete nem is volt olyan rossz. Bál van az operában. Miért ne?

— Asszonyom, könyörgök...

Henry Pallésnak sikerült végre elfognia a dominót, a ki már háromszor tünt el előle. A selyemálcok alól mindketten egymást vizsgálták. Henry folytatta:

— Bocsásson meg nekem! De nemcsak a szépsége, hanem az eleganciája ragad el.

A fiatal hölgy ellenséges magatartása enyhülni kezdett. Felelt is:

— Nem voltam én egyedül. Egy barátom kísért... De elválasztott bennünket ez a zürzavar...

— Kívánja, hogy együtt keressük meg?

— Ah! elfogadom. Mert csakugyan, ez az egész környezet!

Elindultak; nem találták meg. Henry megkérdezte:

— Talán félt egyedül a barátnője és eltávozott?

— Óh nem! Nem hagyott itt engem. És tudja, hogy még nem akarok hazamenni.

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VEGELADÁS** még mindig tart:

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában

hol az összes cikkekben raktáron levő óriási készlet minden elfogadható árban lesz kiárustva.

Elsőrangú mütermekben ugy angol kosztümök, mint francia ruhák **rendkívül olcsó árban** elvállaltatnak.

utóbbi intézkedése, örök hálára kötelez bennünket. Mert a dolog eddig úgy állott, hogy a kis gazdák fundus instruktusa le lévén foglalható, e lefoglalással és a fundus instruktus árverés alá bocsátásával a legnagyobb visszaéléseket követték el.

Megtörtént az, hogy az első jóhiszemű hitelező után következett egy második és harmadik hitelező, akik lefoglalták és elárverezték a kisgazda fundus instruktusát. Megtörtént azután nagyon gyakran, hogy a végrehajtó bérbeadta a gazdának igavonó jószágát és a felszerelést és folyt tovább a hitelezés nagyobb percentre, mint azelőtt. Ennek a visszaélésnek megakadályozására, amely nálunk az uzso-rának egy rettenetes fajtáját honosította meg, feltétlenül törvényhozási uton kellett intézkedni.

Az új törvényhozás ezt a fundus instruktust mentesítette a lefoglalás alól. Megszünteti a könnyelmű és a kizsaroló hitelezést és be fog állani egy más hitelezés, annak a kisexistenciának munkája, szorgalma, takarékosága és tisztessége.

Ez fog jövőben a hitel alapjául szolgálni.

Emellett pedig a reális biztosíték az lesz, hogy ez a becsületes, tisztességes, jóra való kisgazda annál inkább meg fog tudni felelni a maga fizetési kötelezettségeinek, mert a törvény biztosította őket a rosszlelkű hitelezőkkel szemben.

A polgári iskolai tanítók fizetésjavítása. A hivatatos lap tegnapi száma *Apponyi* Albert kultuszminiszter rendeletét közli, amelyet az ország egyházi főhatóságaihoz és a közigaz-

gatási bizottságukhoz intézett. A rendeletben a miniszter közli, hogy törvényes felhatalmazása alapján a községi és felekezeti felső nép- és polgári iskoláknál alkalmazott tanítók és tanítónők fizetés kiegészítésének fokozatos végrehajtásáról is gondoskodni kíván.

A miniszternek az a terve, hogy a rendes és segéd-tanítók (tanítónők) közül azok, akik az említett iskoláknál már hosszabb idő óta működnek, szolgálati éveikre való tekintettel a X. és XI. fizetési osztály első, illetőleg a IX. fizetési osztály utolsó fokozatainak megfelelő fizetésekiegészítésben, illetőleg államszegélyben részesülnek. Azok a tanítók és tanítónők, akik nyolc év óta teljesítenek szolgálatot, 1908 július 1 től számítva évi 2400 korona, azok pedig akik tizenhat év óta vannak szolgálatban, évi 2600 korona fizetést fognak kapni. A segéd-tanítók részére, ha legalább nyolc év óta vannak alkalmazásban, 1800 korona évi fizetést biztosítanak. A fizetésekiegészítést kérő beadványokat október 15-ig kell a miniszterhez benyújtani. A rendelet a szerzetesrendű tanítónők fizetésekiegészítése dolgában tett miniszteri intézkedéseket arra való tekintettel, hogy a szerzetes rendek szabályai szerint a rend tagjainak fizetést nem lehet közvetlenül adni, hatályon kívül helyezi s a miniszter a tanítónők ellátására segély gyanánt megállapítandó összegeket az illető iskola fenntartásáról, illetve a szerzetes rendház előjáróságának címére fogja kiutalványozni.

A vízvezeték kondenz-vize.

Gyorsan haladnak a munkákkal.

Az elmúlt héten több alkalommal sürgettük Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága azon határozatának gyors foganatosítását, hogy a vízvezetési telep kondenz-vizét dr. Károly Irén javaslatához képest ne az élvezetre szánt vízből vegyék a gépekhez, hanem külön állítsák elő villamos motor segítségével vagy a Körösből vagy e célra építendő kutból.

Ezen közleményeket tisztán a közönség érdekében tartottuk szükségesnek, nehogy a kése-delem által a közönség vizellátása még jobban megnehezíthessék és a munkálatoknak, a törvényhatóság intenciója szerint leendő gyors keresztülvitele által legalább csökkentessék az a veszély, amely szárazság esetén fenyegeti a közönséget.

Örömmel konstatáljuk, hogy a munkálatok ma már olyan stádiumban vannak, hogy két hét alatt teljesen befejezik azt s Nagyvárad város közönségének naponta 400—500 köbméter viz áll rendelkezésére, ami lehetővé teszi azt, hogy még szárazság és forróság esetén sem kell a vízművet teljesen elzárni a nap bizonyos szakában.

Igazolva látjuk azt továbbá, hogy a törvényhatóság által elrendelt munkálatok keresztülvitele, kellő jóakarattal és buzgalommal rövid időn keresztül vihethők s éppen nem szükséges ahhoz három hónap. Tehát felszólalásunk nem volt tárgyaltan.

Eppen úgy beigazolva látjuk azt, hogy a dr. Károly Irén javaslatának megvalósítása nagyon is helyén való s nem lesz kidobott pénz, amit a város erre kiad. *Köszeghy* József főmérnök ugyanis, előbbeni véleményétől eltérőleg, most akként nyilatkozott, hogy a kondenzvíz szolgáltatására épített kut bővízü lesz, teljesen megfelel céljának s éppenséggel nem vonja el a vizet a vízgyűjtő gallériáktól.

A vízvezetési szakbizottság tegnap délután ülést tartott Lukács Odön tanácsnok elnöksége alatt, amelyen Mezey Mihály, Tátray Sándor és Altnöder Endre voltak jelen.

Az ülésen előterjesztették *Köszeghy* József főmérnök jelentését, a víztermelés emelése s a két loesoló-kut építése tárgyában.

A munkálatokat megkezdték úgy a tele-

— Akkor bizonyosan ő is talált valakit, mint ön, aki védelmezze és nagyon egyszerű, elmentek ebédelni. — Modta Henry.

— Ohl uram!

— De nincs abban semmi, — ilyen napon ez a legkevesebb. Ha nem akartak még elmenni, bizonyosan együtt érkeztek volna. Fogadjon el engem helyette. Külön lesznek és holnap csak érdekes lesz erről diskurálniok.

Halkan, nevetve tiltakozott. Majd ezt mondta:

— Nézze, én ide daccból jöttem, a férjemre a gyanakodása miatt egy kicsit nehezítettem... Szórakozni akartam, őt büntetni azért a nyugtalanságért, a mit nekem okozott!

— Kötőnől — kiáltott Henry, — ez az ebéd lesz az ön bosszúja.

A hölgy ismét nevetni kezdett; habozott, majd ezzel végezte:

— Ha megígéri, hogy nem fog kíváncsiskodni...

— Kérem, tartsa fent az álarcát, — egyezett bele Henry.

— Helyes. De ön is!

— Én tentartsam?

— Természetesen. Lehet, hogy én ösmerem önt, vagy esetleg később találkozunk s

ez bántana engem. Feltétlenül ragaszkodom ehhez a kívánságomhoz.

Együtt, egyedül ültek a terített asztal előtt az egyik fülkében és ifjúságuk heve, eleve sége fel-felcsendülő kacagásban oldódott fel. Beszédük, izlésük, szokásaik mind azt mutatták, hogy ugyanabból a körből valók. Rokonszenv támadt közöttük.

— Bizonyos. — erősítette a fiatal hölgy — bizonyos, hogy mi már találkoztunk egymással. Ön nem ismeretlen közöttük.

— En inkább azt hiszem, hogy álomban láttam önt, — mondta Henry. — Az ön imádatra méltó vonásai oly ismerősek előttem, hogy nem lehet más, mint az ideálom, aki végre megjelent előttem.

A hölgyem vont vissza gyorsan a kezét, amit a férfi megcsókolt. És talán valami titkos, határozatlan bosszuvágy hevítette, vagy az egész zajos embertömeg, az eleven csevegés és a champagne tüze, mert nem bántották az apró vakmerőségek, sőt majdnem vonakodás nélkül tűrte, hogy a fiatal ember megcsókolja a haját. Annnyira, hogy Henry megzavarodva a haj érintésétől és a felszálló illatos levegőtől felizgatva, átölelte a szőke fejet és forró ajkát az álarc alatt a nő szájára nyomta. Ez a vakmerősrg véget vetett az estének; Henry

látva a hölgy kétségbeesését, nem tudott elég alázatos lenni.

— Bocsánat! Örült voltam! Ha tudná, milyen messziről jöttem! Párizs, ez a bál, az ön szépsége... Szeretem önt, esküszöm...

Hosszu könyörgésekre megengesztelődött, nem foglalta el többé helyét.

— Adieu! — mondta; — elváltunk.

— Henry! Valahára!

— Kis Suzanne-om!

A Suzanne arcának illata felizgatta Henryt. Az éjjeli kalandot juttatta eszébe. Az, az a csók! Maga a gondolata is annak, hogy viszont láthatja, éget és gyönyörűséget kelt. A rövid álmodozás hamar elszállott, étkezés közben, az ottani levegőben. Mennyi irrandanivaló, mennyi régi emlék! Az atyai ház, ahol valaha együtt öregedtek, majd egymásután költöztek el szüleik; gyermekkoruk, játékaik, emlékeik egymás után rajzottak fel előttük, — és az emlékeket csak jobban bearanyozta a hitvestársak szerelme.

Mikor a kávé szolgálták fel, vidáman mondta Henry:

— Végtelen örömet okoz, hogy látom, mily boldogok vagytok. Igazán, talán boldogabb vagyok mint ti magatok.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador Siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és
s írkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.
Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fióktelepek:
Déva. Nagyszében. Bánpaták.

pen a kondenzvíz előállítására vonatkozólag, mint az Ezredévi emléktéren és Szigligeti utcánál a locsolókutak építésénél. A szükséges gépek, szivattyu, motor megérkezett s az összes munkálatok nagy erővel folyamatban vannak. A telepen a kut sülyesztését végzik s már mintegy 100 cső le van fektetve. A telepen a munkálatok július 25-re elkészülnek. A két locsolókut agusztusban lesz kész. A telepen Altnóder Endre v. mérnök, a két locsoló kút nál Csordacsics Ferenc v. építész vezetik a munkálatokat.

Köszeghy József főmérnök a jelentéssel kapcsolatban előadta, hogy most már előhaladottabb állapotban vannak a munkák, mint a korábban kelt jelentés. A munkával gyorsan haladnak s így remélhető, hogy a telepen a munkákat még július 25-ike előtt befejezik. — Amikor kész lesz a munka, bejelenti, hogy a bizottság meggyőződjék, miszerint az új kútból szerzik be a kondenz-vizet. Bejelenti továbbá, hogy a kondenz-víz előállításánál az üzem kevesebbe fog kerülni, mint előzetesen számították, mert átdolgozta akként a terveket, hogy a szivattyu mellőzésével, a csekély nivó különbség folytán, a villamos motor egyenesen a gépekhez juttatja el a kondenz-vizet. Ezáltal az elfogyasztott áram kevesebb lesz s nem kell ezen műhöz külön gépészt alkalmazni. Azért az eshetőségre is számítva, a berendezést úgy fogantatosítják, hogy a szivattyu bármikor azonnal felszerelhető legyen. Erre azonban előreláthatólag nem lesz szükség, mert az új kut igen bővizű. A szivattyu különben mintegy 250 korona csak s arra másutt mindég szükség lesz.

Táray Sándor megtekintette a munkálatokat teljes elismeréssel nyilatkozik, hogy oly gyorsan és szépen dolgoznak a vízműtelepen.

A bizottság a főmérnök jelentését tudomásul vette s ezzel véget ért az ülés.

— Oh, — csipkelődött Georges, pajkosan tekintve Suzannera, — nincs ám ez mindig így. És gondolkozva folytatta:

— Tegnap, a legelső pillanatban nem akartam róla szólni. Egy beteg barátnőről beszéltem ...

— Hagyja! — könyörgött Zuzanne.

De Georges nem tudta megállni:

— Osszevesztünk. Formálisan. Egy kis félrekenykedés különben az egész. Gyerekségi Elment és becsapta maga után az ajtót egy parázs jelenet után ... Es tudja ön hová ment a barátnőjével? Az opera báljára!

— A bálra? ... — kérdezte Henry sápadtan.

— Jgen. Ott aztán elszakadtak egymástól a tolongásban. Annyira hogy a barátnője ma reggel át jött kérdezősködni. Így tudtam meg.

A Georges nyiltszívű kacagása elrejtette a Henry rettenetes zavarát. Pár pillanatig úgy állt ott, mint a részeg a szoba forrgott vele. Végre, amint feleszmélt, egy gondolat foglalkoztatta csak: távozni, futni.

Azonnal menni készült találkozóra hivatkozott.

Suzanne meghökken.

— Hogyan? — kérdezte csodálkozva.

— Ah, hát nem szóltam róla? Igen a miniszternél kell jelentkeznem.

Elment és nem ölelte meg Suzannet, s kikerülte tekintetét. Este, mikor az ebédre várták, csak egy távirat jött tőle: a miniszter visszarendelte Henry Pallést állomására, ahol váratlanul komoly bajok támadtak.

Es Suzanne akit a gyanu gyötört, úgy érezte, hogy elájul a bizonyosság előtt.

Főrendiház ülése.

Desseffy Aurél gróf elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést. Az elhunyt Than Károly emlékének néhány meleg szóval áldoz az elnök. A főrendek jegyzőkönyvben örökítik meg emlékét.

Az elnök ezután jelentést tesz **Cherner** Gyulának és **Maczner Bélának** főrendiházi tagokká való kinevezéséről.

Majd vita nélkül elfogadták a **kuriai bíráskodásról** szóló törvényjavaslatot.

Ezután ugyancsak vita nélkül fogadták a **birtokrendezésről** szóló javaslatot.

A **vegrehajtás** reformról szóló javaslatot egészen az inkriminált 7-ik szakaszig változatlanul fogadták el.

A 7-ik szakaszt, amelyet képviselőház Nagy György ismeretes módosításával fogadott el, a főrendiház azon változtatással fogadta el, amint azt a főrendiház igazságügyi bizottsága módosította. Eszerint a köztisztviselők özvegyeinek nyugdíja mentesítve lesz a lefoglalástól, ellenben a köztisztviselők nyugdíja lesz lefoglalható. Ezzel a Nagy György-féle módosítást a főrendiház a maga részéről elintézte. A többi szakaszokat kisebb változtatásokkal vita nélkül fogadták el.

Günther Antal igazságügyminiszter: Azok az érdekek, melyek megvédésére ez a javaslat készült, nagy szociálpolitikai jelentőséggel bírnak. Azon kis existenciák nevében, kiknek érdekeit megvédi a javaslat, valamint a kormány nevében köszönetet fejez ki a főrendeknek, hogy az ügyet ilyen jóakarattal tárgyalták le.

Desseffy elnök ezután jelenti, hogy a napirendre tűzött ügyeket letárgyalták. Javasolja, hogy a képviselőház üzenetének átvétele céljából egy óra mulva tartson a főrendiház újra ülést.

A főrendek ehhez hozzájárulnak, mire a mai ülés jegyzőkönyvét hitelesítették és az elnök az ülést 12 órakor bezárta.

A főrendiház a képviselőház válaszát tudomásul vette s kijelentette, hogy a törvényt szentesítés végett felterjesztik a király elé.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 10.

Elnök: Návay Lajos.

A mai ülés fél 1 órakor kezdődik. Az időközben beérkezett irományok bemutatása után ez elnök jelenti, hogy **Mesófi Vilmos** a Kovald-féle gyár-égés tárgyában sürgősen interpellálni kíván.

Az interpellációra napirend után fognak rátérni.

Elnök bemutatja ezután a főrendiház jegyzőkönyvét. E szerint a végrehajtási novellát a főrendiház módosításokkal a többi javaslatot változatlanul fogadta el.

Günther igazságügyminiszter rámutat arra, hogy a javaslaton a főrendiház csak csekély módosítást tett, amely a javaslat humanus célját egyáltalán nem változtatta meg. Tekintettel a nagy érdekekre, amelyek ehhez a javaslatához fűződnek, kéri a Házat, vegye a főrendiház módosításait nyomban tárgyalás alá. (Helyeslés.)

Az elnök javaslatára a Ház tárgyalni kezdi a módosításokat.

Elnök: Szólásra jelentkezett Nagy György. (Zaj.)

Kiáltások: Már megint Nagy György!

Farkasházy Zsigmond: Miért olyan izgatottak.

Nagy György: Az én módosításomról van szó. Azt hiszem jogom van bozzá szólni. Ragaszkodik ahhoz, hogy az ő módosítását, amelyet a Ház már ugysis elfogadott. Szegénységi bizonyítványt állitana ki magáról a Ház, ha a főrendiház módosításait fogadná el a Ház, amikor a főrendek egyáltalán nem ismerik a szegény nép szükségleteit.

Günther igazságügyminiszter: Nyomban kíván válaszolni Nagy Györgynek. Micsoda szociál politikai bölcsesség ez, amely a kis fizetéstű hivatalnok fizetését le engedi foglalni, ellenben a 8, 16 ezer koronás nyugdíjakat mentesíteni kívánja a foglalás alól. (Helyeslés) Azt mondják, hogy a francia törvényben meg van az, hogy nem lehet őket lefoglalni. Megfelelnek azonban arról, hogy a francia nyugdíj oly annyira csekély, hogy az megélhetésre is kevés. A 30 ezer franknyi jövedelmű hivatalnok nyugdíja 6 ezer frank. Kéri a Házat, vesse el a Nagy György módosítását.

Pilisy István: Ugy látja, hogy Nagy György módosításait most már nehéz volna elfogadni s ezért egy közbeeső indítványt tesz, mely szerint a nyugdíjak mentesített részét felemelni kívánja és 20 százalékát a nyugdíjas kérelmére le lehessen foglalni.

Bakonyi Samu: Kéri Pilisy módosításának mellőzését.

A Ház elfogadja a főrendiház módosítását és Pilisy indítványát mellőzi.

A főrendiház többi módosításait vita nélkül elfogadja.

Elnök javasolja, hogy a Ház határozatait közzöljék a főrendiházzal. (Helyeslés.) Javasolja, hogy a Ház legközelebbi ülését **szeptember 22-én** tartsa. (Helyeslés.) A Ház ehhez hozzá járult.

Ezután **Mesófi Vilmos** interpellációja következett.

A törvényhozásnak mindkét Háza elfogadta a végrehajtási novellát. A balpárt azzal fenyegetőzött, hogy vitát fog csinálni az állami hivatalnokok nyugdíja tárgyában. Nagy Györgyöt és pártját végre is azzal szerelték le, hogy megígérték nekik, miszerint a jövőben nem fogják a balpártot mellőzni a bizottságokban.

A balpárt leszerelése után fél két órakor az ülés véget ért, amikor az elnök kellemes nyaralást kívánt a képviselőknek.

Biharmegye költségvetése.

Biharvármegye számadásait, de különösen a költségvetéseket az utóbbi két évben a belügyminiszter alaposan redukálja. Legutóbb a háztartási alap költségvetését ceruzázta meg feltűnő módon a miniszter és most a közszükségleti alappal is hasonlóképpen járt el. A miniszter intézkedései ellen a megye nem élhet jogorvoslattal s így a legnagyobb zavarok keletkezhetnek a vármegyén.

A közszükségleti alap költségvetése tegnap érkezett le a megyéhez és ott érthető feltűnést is keltett. A miniszter ugyanis a kiadásokra előirányzott 5 százalék pótdát három és fél százalékra szállította le.

Jelentősebb törölések a költségvetés teteleiből a jegyzői nyugdíj alap költségvetése, melyre 1 százalék pótdát volt kivelve. A miniszter ezt a tételt egészen törölte. Ebből kifolyólag természetesen a jegyzői nyugdíjak javítása elmarad

A jelenlegi alap ugyanis a régi nyugdíjnál többet nem adhat.

A másik jelentősebb tételben a főszo­lga­bírói lakások építésére és javítására előirányzott összeget 10000 koronára szállította le a miniszter. Ez az összeg semmi esetre sem lesz elég a főszo­lga­bírói lakok ujjaépítésére, vagy renoválására. Ez az összeg különösen most nem elég, mert nap mint nap érkeznek panaszok a főszo­lga­bíráktól, hogy a régi rozszant lakások nem felelnek meg a hivatalnak és kérik vagy a re­noválást, vagy új lak építést.

A miniszter ezeken kívül még több tételt is törölt, melyek a tisztviselőket is érintik még, pedig nagyon érzékenyen. A tisztviselők emiatt elégedetlenek is.

A szeptemberi közgyűlésen tárgyalás alá fog kerülni a költségvetés és valószínű, hogy igen élénk vitákat fog provokálni, mert a mi­niszter által törölt összeg 45000 koronát tesz ki. Ily nagy összegnek törlése az év közepén, amik­kor a felterjesztett költségvetés szerint gazdál­kodik, a vármegye minden esetre zavarokat idézne elő, ha újabb póthitelről nem gondos­kodnék a vármegye.

A nagyváradai pénzügyi intézetek értekezlete.

Az új végrehajtási törvény nagy mozgal­mat indított az egész országban a hitelezők körében, amely mozgalom természetesen éppen oly nagy vagy talán még nagyobb nyugtalan­­ságot keltett a kis existenciák, az adósok között.

Mivel az új törvény nagyon megszorítja a foglalásokat és végrehajtásokat s a le nem fog­lalható fizetések összegét pedig, az eddigivel szemben, magasabbra szabja meg, s a törvény­nek visszaható ereje van a törvény életbelépte előtt keletkezett hitelezésekre is, ha egy hóna­pon belül be nem peresítik azokat, — a perek ezreit és ezreit helyezték kilátásba, a törvény életbeléptetésével egyidejűleg.

A törvény nem tesz kivételt a pénzügyi in­tezetek által nyújtott hitelre nézve sem, s ezért az ország több helyén már is hozzá láttak a pénz­intézetek, hogy az érdekeiket megvédjék.

A nagyváradai pénzügyi intézetek tegnap tartot­tak értekezletet, hogy megbeszéljék, minő állás­pontra helyezkedjenek az új törvény intézke­déseivel szemben.

Dacára a mindenféle híreszteléseknek és vészkiáltásoknak, megvoltunk győződve, hogy a nagyváradai pénzügyi intézetek ezuttal is a legméltányosabb álláspontra helyezkednek adósaikkal, s különösen a kis existenciákkal szemben, amint azt az elmúlt évben, a pénzügyi krízis idején is tapasztaltuk.

A tegnapi közös értekezlet igazolta ezen meggyőződésünk helyességét. A nagyváradai pénzügyi intézetek kimondták, hogy érdekeik szem­előtt tartásával, az adósokkal szemben méltá­nyosak lesznek s kerülni fogják a tömeges fel­mondásokat.

Az értekezlet különben a következő hatá­rozatot hozta:

A nagyváradai pénzügyi intézetek megjelent kép­viselői első sorban is konstatálták, hogy a végre­hajtási törvény hatásában már életbe lépése előtt is annyira káros minden irányban (?) hogy kü­lönösen a megvédeni szándékolt kisebb exis­tenenciákat fosztja meg a nélkülözhetetlen hitel nyereségének lehetőségétől. Kimondták a meg­jelentek azt is, hogy határozatot a további teendők részleteire nézve nem hoznak, azonban az adósok lehető kimélését már most hangsúlyoz-

ták és az intézetek köteles érdekeinek megvé­dése mellett is kerülni fogják azt a tömeges felmondást, melybe a törvény ugyszólván bele­üzi a hitelezőket. Egyébként minden egyes in­tezet fenntartja magának, hogy egyénenként és esetenként jár el saját és az adósok körülmé­nyeikhez képest, azonban mindenben a fenti ki­méleti elv szem előtt tartásával.

A biharmegyei hegyvidéki akció.

Régi panasza a belényes- és vaskóhvidéki lakosságnak, hogy a legelőhiány miatt nem tudja állatait kellőképpen táplálni s hovatovább lehetetlenné válik számára a megélhetés. A községek, a hatóságok s a két püspökségi ura­dalom régóta tervezik már a módokat, ho­gyan lehetne a nehéz viszonyok közt lévő né­pen segíteni. Fölterjesztés ment ez ügyben a kormányhoz is, most pedig *Glac* Antal főispán fáradozása folytán abba a stádiumba jutott az akció, hogy komoly lépések történtek a bihar­megyei hegyvidéki lakosság érdekében.

A főispán elnöklése alatt külön bizottság utazik ki Belényes és Vaskóh vidékére. A bi­zottság feladata lesz: a helyszínen szerezni meggyőződést segítségre szoruló községek hely­zetéről s egyúttal a helyszíne állapotait meg­minő eszközökkel lehetne az ottani állapotokon segíteni. A bizottságban részt vesz a l. sz. pü­spökség részéről *Lőrös* Rezső jószágigazgató, *Balogh* Kálmán erdőmester s a Vaskóhvidéki erdőkezelő tisztek, földművelési kormány részé­ről egy magasabb rangú erdészeti közeg, a nagyváradai erdőfelfügglő, Belényes vidékén a gör. szert. püspökségi uradalom képviselői lép­nek a bizottságba. Az eddigi megállapodások szerint a bizottság tagjai szerdán reggel indul­nak Vaskóhira.

A bizottság valószínűleg ki fogja terjesz­teni figyelmét a hegyvidéki zavaros birtokvi­szonyokra is. Ott u. i. az urbéri rendezést oly szerencsétlenül hajtották végre, hogy az ura­dalmi erdőségek zeg-zugos határaiba mindenütt beszövellik a lakosság birtoka, sőt igen sok helyen a volt urbéresék illetőségét az uradalmi erdők közepén, apró foltokban adták ki, úgy hogy a foltokban akárhány helyen még kisebb foltok megint az uradalmaknak jutottak. Idők folytán ezek az összevissza keveredett határok el is mosódtak, foglalások keletkeztek, amelyek bőséges alkalmat adtak költséges pereskedé­sekre. Mindig akadnak, akik a tudatlan népet félrevezetik s alaptalan perekbe ugratják bele, amelyekből senkinek sincs haszna, csak a sze­gény nép beugratóinak. Volt rá eset, hogy 5 hold, majdnem értéktelen területért 5 évig hu­zódo pert folytattak a parasztok az uradalom ellen. Ot éven át biztatták őket »jóakaróik«, hogy övék lesz a föld. Hiába figyelmeztették őket a hatóságok, hogy nincs igazok; hiába ajánlta fel az uradalom, hogy a peres ingatlant átadja haszonbérbe, de a tulajdonjogot nem engedheti. Az öt év alatt elfizettek a parasztok jóakaróiknak 1800, mond *ezernyolcszáz koro­nát* azért a földért, amely 500 koronát sem ért s végül még sem nyerték meg a pert. Most aztán az uradalom visszavette a foglalást, de egyúttal a pörös atyafiaknak haszonbérbe is adta — valami tíz korona évi bérért.

És hány ilyen eset van!

Ha a bizottság csak a birtokviszonyok rendezésére talál megfelelő módot s megmenti a népet a belőle jó jövedelmet szerző per­gyártóktól, már akkor áldást hoz Biharmegye nagy részére.

Aktalopás a törvényszéken.

Eltűnt akták.

A pár hónappal ezelőtt eltűnt 9000 és 15000 koronás váltók által felvert hullámok még nem csillapultak le teljesen s még most sincs megállapítva, hogy akkor ki követte el a lopást és már ismét újabb aktaeltűnésről van szó a nagyváradai pertárban. A legújabb eset nagy feltűnést keltett az egész városban és mindenki izgatottan tárgyalja az esetet, mely most már komoly következményeket von maga után.

A legújabb akta eltűnéséről tudósításuk a következő:

Szerák Mitru és hat társa lunkai lakosok hagyatéki pert indítottak a rokonuk ellen, hogy birtokaikat megkaphassák. A felperesek ügy­védje dr. Kozma Gábor belényesi ügyvéd, dr. Roxin György nagyváradai ügyvédet bizta meg az ügy képviseletével. Az alperesek képvise­lője dr. Weimann Jenő. A felperesek közül Szerák Mitrut Ardeleán Jusztin képviseli.

A hagyatéki per a nagyváradai törvényszé­ken 7560—908. P. sz. alatt volt beiktatva. A kereset beadása iránt Dr. Weimann Jenő 6 kötvényt és 1 tize ési ellennyugtát csatolt az iratokhoz. A felperesi válasz beadásának is el­érkezett a határideje. Ekkor azonban dr. Roxin György új határidőt kért, sőt amikor ez lejárt Roxin újabb időt kért, amely tegnap járt le.

A tegnapi nap folyamán Roxin irodavezet­ője megjelent a pertárban és az iratok meg­tekintése után konstatálta, hogy az alperesi ellenirat nincs az iratok között.

Ekkor megkérdezték Ardeleán Jusztint, hogy vajon nem ő vitte-e el az iratokat. Ardeleán nem tudott ez egészről semmit.

Ezután megjelent a pertárban dr. Flegmann Jenő ügyvédjelölt, aki átnézve az irato­kat, meglepő dolgoknak jött a nyomára. Az iratok közül ugyanis hiányzott egy 1089 ko­ronás és 420, egy 52 kor. 80 fill, egy 211, egy 36, egy 32 és egy 46 koronáról szóló kötvény.

Az iratok eltűnéséről az ügyvédjelölt azon­al értesítette Kolontáry Dezsőt, aki Vajnovszky Vincét helyettesíti. Kolontáry Dezső azonnal felkutatta az egész iratszekrényt azonban az eltűnt iratoknak még csak nyomára sem akadt. Késégtelen, hogy az iratokat ellopták az ak­taik közül.

A lopásról azonnal értesítették a törvény­széki elnököt, aki szigorú vizsgálatot rendelt el az iratok felkutatása iránt. A tegnapi ke­resés nem járt eredménnyel ma folytatni fog­ják. A vizsgálatot ezután a lopás irányában fogják kiterjeszteni.

Előfizetési felhívás.

A félvé kezdetén bizalommal fordulunk olvasóinkhoz, kérve az előfizetés megújítását és lapunk terjesztését szélesebb körökben.

A mi lapunk az ő olvasóiban nem csupán előfizetőit látja. Tábor vagyunk, egy tábor a lap az ő olvasóival, a tábor lobogóján pedig a keresztény Magyarország jelszava van felírva. Ezért küzdünk azzal a rendületlen meggyő­ződéssel, hogy Magyarország jövője attól függ, mennyire képes egész szervezetét, közszelle­mét és közéletét átíratni a keresztény esz­méssel?

Kereszténység és magyarság: e két gon-

dolat együttesen biztosítja a jövőt. A keresztény magyar közönséghez fordulunk tehát most is, kérve lapunk támogatását, terjesztését. Ami győzelmünk mindnyájunk diadala s ez a diadal Magyarország szebb jövőjének biztos záloga.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Kiőfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6

A »TISZÁNTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

* **Lipót Salvator főherceg Nagyváradon.** Lipót Salvator főherceg, kit már napok óta várnak Nagyváradon, ma este fog megérkezni. A főherceg eddigi késlekedésének az volt az oka, hogy legutóbb két napot Romániában töltött. Ma este 8 óra 30 perckor azonban egész biztonsággal megérkezik a főherceg. Az érkezésről a katonai állomásparancsnokság értesítve lett, ahonnan ismét értesítve lett a városi törvényhatóság is. A főherceget megérkezésekor nem fogják ünnepélyesen fogadni. A pályaudvaron a polgári hatóság nem fog megjelenni, sőt a főherceg egyenes kivánságára még a díszszázad sem fog kivonulni. A tisztikaron kívül más nem fog megjelenni kint. A főherceg a megérkezés után a Rimanóczy-szállóba fog hajtatni, ahol részére négy szobát rendeztek be. A főherceg mint a tüvérség főfelügyelője fog Nagyváradon tartózkodni. Itt tartózkodása alatt senkit sem akar fogadni a főherceg. Lehetséges azonban, hogy az eddigi megállapított terv módosítva lesz s a főherceg nem a Rimanóczy-szállóban fog megszállni.

* **Személyváltozás az irgalmas-rendben.** Az irgalmas rend nagyváradai társházában ismét személyi változás van. A rendház főgyógy-szerésze Hübsch Dezső Pozsonyba helyeztetett át, az ottani rendház főgyógy-szerészévé. Helyére a pozsonyi rendház főgyógy-szerészt, Hindelang Jenőt helyezték Nagyváradra. Hübsch Dezső hosszabb nagyváradai működése alatt köztiszteltet vívott ki; már elutazott új állomására. Az új főgyógy-szerész ma érkezik Nagyváradra.

* **Ülések a városházán.** A jövő héten majdnem minden nap lesz bizottsági ülés a városházán. Hétfőn, július 13-án délután 4 órakor a városi árvaház igazgató választmánya, kedden, július 14-én délután 4 órakor a központi választmány és csütörtökön, július 16-án délután 4 órakor a villamostelep felügyelő bizottsága tartanak ülést.

* **Belügyminiszteri kiküldött Nagyváradon.** Fay András közegészségügyi felügyelő tegnap Nagyváradon időzött. A miniszteri kiküldött Nagyváradon való tartózkodásának az volt a célja, hogy itt megtekintse a tüdővész ellen védekező intézményeket, melyekre az állam szubvenciót adott, vagy kilátásba helyeztet. A miniszteri kiküldött a dél-

előtt folyamán meg is tekintette ezeket a helyeket és mindenütt a legnagyobb elismerését nyilvánította. Délben Giaczz Antal főispán a közegészségügyi felügyelő tiszteletére ebédet adott, melyen jelen voltak Fay András, Fetser Antal püspök, Rimler Károly, dr. Baróthy Akos, dr. Móricz Ernő, dr. Fráter Imre, dr. Grósz Menyhért, dr. Gerő Sándor.

* **A másfélmillió kölcsön jóváhagyása.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága június hóban tartott közgyűlésén egy és fél millió korona kölcsön felvételét határozta el, hogy abból a vízmű kibővítését, új járdák építését fedezi. A kölcsönt három fővárosi pénztintézetől veszi fel a város. A belügyminiszter a törvényhatóság határozatát jóváhagyta.

* **A tisztviselők lakbérére.** A tisztviselők lakbérrendezését mindenki tudta, hogy be fog következni, Nagyváradon azonban azt senki sem tudta, hogy mikor lesz a rendezésből valami. Ez ideig ugyanis még nem történt semmiféle intézkedés, mely a tisztviselőket megnyugtatta volna ez irányban. Tegnap végre el lett osztatva minden kétség. A belügyminiszter leiratot intézett a vármegyéhez. A leiratban felhívja a megyét, hogy tisztviselőkről lakás jegyzéket állítson ki s azt hozzá küldje fel. A kimutatást július 15-ére fel kell terjeszteni a miniszterhez, hogy az előkészítő munkálatokkal még november elseje előtt készen lehessenek. A miniszteri leiratot azonnal kiadták a számvevőségnek, mely ma terjeszti vissza a kimutatást.

* **Zeppelin gróf hetvenéves.** A kormányozható léghajó feltalálója a világhírű tudós a minap ünnepelte születésének hetven éves évfordulóját, amely alkalomból a világ minden részéről kapott üdvözlő táviratokat.

Seppelin gróf 1838 július hó 8-án szüle-Konstancban. Tanulmányait a stuttgarti politechnikumon, a ludwigsburgi hadiskolában és a tubingeni egyetemen nyerte. Eletpályáját mint lovassági hadnagy kezdte és a hadsereget a nyolcvanas évek végén mint dandárparancsnok hagyta el, ugyanakkor a berlini szövetség tanácsba meghatalmazott miniszterre neveztek ki. Jelenleg szolgálaton kívüli lovassági tábornok, és a vürtenbergi király főhadsegéde.

* **A király eltörölte a dobolást.** Bécsből jelentik, hogy O Felsége elrendelte, hogy mindkét honvédségnél a dobosok eltöröltesse-nek és századonként négy kürtös legyen. Ezek ezredenkint menetzenekarokba alakulnak. Németországban ezt az intézményt már régen bevezették. Ott kürtösök és furulyások helyettesítik a zenét olyan ezredeknél, amelyeknek zenekaruk nincs. Ausztriában egyetlen honvédszere-nek sincs zenekara. Magyarországon pedig csak honvédkerületenkint van egy-egy.

* **Halálozás.** Danyek István I. oszt. városi rendőr tegnap délelőtt meghalt. Temetése ma reggel 9 órakor lesz a várad-velencei lakásból.

* **A legöregebb községi bíró kérelme.** Nemcsak Biharmegyének, de talán az egész országnak legöregebb nyugalmazott községi bírája Trippu Tógyer kocsubai lakos. Trippu Tógyer most 106 éves ember. Kocsuba községének 1848-ban már községi bírája volt. Azóta eltelt az idő az öreg embertől, Családja elhalt, vagyona teljesen tönkrement. Mint öreg minden támasz nélküli ember vétségére már a bírói teendőket sem képes elvégezni s most nélkülözések között tengeti életét. A megye évi 100 korona segélyt ad negyedévenkénti részletekben, ebből azonban ma már nem tudja fenntartani magát. Tegnap az öreg ember gyalog jött be Kocsubáról az alispánhoz és arra kérte

az alispánt, hogy az évi 100 korona segélyt 200 koronára emelje fel.

* **A »marhák« megkülönböztetése.** Győrben történt meg ez a nem mindennapi eset. A város újvásárteret létesített és hogy a közönség könnyebben eligazodjék, két táblát készített a következő felirattal:

1. Bemenet a vidéki marháknak.
2. Bemenet a helybeli marháknak.

A táblák már ki vannak függesztve és a város reméli, hogy a »marhák« el is fognak igazodni rajta.

* **Tolvaj szolgál.** Hegedüs Imre nagykügyi illetőségű volt bányász, ki Kiss Károlyt hetesi miútságban 53 kor. erejéig megkárostitotta, (t. i. mint közöltük, a vevőktől felvette a pénzt) és megszökött, tegnap este elfogta a rendőrség. A jeles ifjunál pénz már nem volt, azt mondja, elveszítette. Lezárták.

* **Katonazene hangverseny a Pannonia-szálloda éttermében.** Vasárnap délelőtt 10 órától 1 óráig katonazene-hangverseny lesz a Pannonia éttermében. Kötő italok, Dréher-sör. Zóna-reggeli. Belépő-díj nincs.

* **Kérelem.** Felkérjük az n. é. közönséget, hogy Nagyvárad és Váradvelence állomásokról Püspök- és Félx fürdőbe történő utazásaik alkalmával, ha a kirándulás 24 óránál több időre nem tervezetik úgy Nagyváradon, mint Váradvelencén menettérti jegyet váltani sziveskedjenek, mert ez által a visszatéréskor a menetjegy váltás kellemetlensége elkerültetik. Kolozsvár 1908. június hó. Az üzletvezetőség.

* **Európa mozija.** Kies fekvésű, hegyi ózondus levegőjű kerthelyiségében a szolid kiszolgálásáról és pompás konyhájáról híres Európa-szállónak remek mozgólényképek, az Apolló-mozgólénykép színház mesésen sikerült főlvételei szórakoztatják a mulatni vágyó közönséget. A széles vetítő-vásznon meglevenednek az orosz forradalom véres mozzanatai, az anarkisták, a forradalmárok bombáinak borzalmas pusztításai markáns, élethű színekkel peregnék be előttünk, majd a kacagató bohózatok és a legaktuálisabb, legújabb párisi főlvételek szórakoztatják a publikumot. Belépő-díj nincs. Szolid kiszolgálás. Igen olcsó árak. A zenét Pócsi Laci teljes zenekara szolgáltatja.

* **Akar Ön jó bort inni?** akkor siesen Paizs Béla vendéglőjébe, ahol olcsó pénzért kitűnő konyhát, pompás borokat, szolid kiszolgálást s jéghideg finom sört talál s kellemesen eltöltheti üres óráit a rekkenő hőségben a nap izzó sugarai ellen édes menedéket nyújtó hűs kerthelyiség árnyas fái alatt.

* **A Náci bácsi mozija.** Weisz Ignác, a Nemzeti-szálloda közkedvelt bérője a mai naptól kezdve esténként 15, Nagyváradon még nem látott mozgólényképet mutat be. A kizárólag jobb közönség által látogatott helyiségben jó ételek és italok szolgálatnak fel igen olcsó árban. Belépő-díj nincs. A zenét Varga Stefi zenekara szolgáltatja. A műsor a következő: Elvárásolt ház. — Női párbaj. — Borbély és bohóc. — Csoda-tyúk. — Poloskás kisasszony — Dinnye hatás. — Csodálatos hajnövesztő. — Csoda-halászat. — Pajkos gyermekek. — Betörők munkában. — Fényképész. — Little Tich. átváltó-művész. — A menyasszony álma. — Aranybogár. — A boszorkány titka.

x MOLNAR H. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

x Pauama kalapok, nyári férfilingek és színes cipők REICHARD áruházában olcsón lesznek árusítva.

* **Jakab István hullája.** Az öngyilkossá lett Jakab István hullája még mindig nem került elő a Körzsből, dacára a legszorgosabb kutatásnak. Bátyja: Jakab Dániel h. k. szaldobágyi földműves a parton talált ruhákban és levélben felismerte öccse ruháit és kézírását és azt adja elő, hogy öccse, akit mint vagyoniilag tönkre ment ember, 4 év óta Kiss Sándor tartott kegyelmeiből, soradásban szenvedett s az ideit tavasszal két ízben is gyógykezelés alatt

állott az izr. kórházban. Tény az, hogy az öngyilkos feleségével és 3 gyermekével meghasonult, azért lett életunt.

Zsaroló utazó.

Baka Sándor állami végrehajtó feljelentette Rotschild Mór budapesti butorkereskedő cég utazóját, Ehrlich Nándort szarolás miatt.

Baka Sándor 1906-ban körülbelül 1000 korona értékű butort vett Pelley Sándor helybeli butorkereskedőtől részletfizetésre és pedig havi 30 koronás részletre. Pelley szerződést kötött Bakával, mely szerint a butorok mindaddig Pelley tulajdonában maradnak, míg a vételár teljesen kifizetve nem lesz. Baka a részletfizetésnek pontosan eleget is tett 1908. június 15-ig, amikor is Pelley arra kérte Bakát, hogy a még fennálló 400 koronás tartozása kiegyenlítésül adjon egy váltót az ő és felesége aláírásával, amelyet azután negyedévenként tartozik törleszteni. Baka a váltót átadta és Pelley írásbeli nyilatkozattal elismerte, hogy a tartozás ki van egyenlítve az 1908. október 2-án lejárató váltóval.

Pelley június 17-én levelet intézett a vele összekötésben lévő Rotschild Mór budapesti cégnek, amelyben bejelenti fizetése képtelenségét és a cégnél lévő 430 kor. árutartozásának fedezetül beküldi a Baka-féle 400 koronás váltót és jelzi, hogy Bakának havonta 30 koronát kell fizetnie.

A budapesti cég Bakáról információt kért egyik hiteltudósítótól s miután ez nem volt megfelelő, a cég félve attól, hogy pénzt meg nem kapja, leküldötte Erlich nevű utazóját Nagyváradra, aki átvéve a Pelley és Baka között kötött szerződést, azt a Rotschild cégre engedélyeztetette s miután ezen szerződés szerint joga van a bérbeadónak a butorokat elszállítani, az esetben ha a részleteket nem tartaná meg Baka, a júliusi részlet pedig elmaradt, az utazó felkereste Bakát és azzal fenyegette meg, hogy lakásából, hol annak felesége nagybeteg fekszik, elszállítja a butorokat — esetleg karhatalommal is — az esetben ha Baka két elfogadható kezzel nem iratja alá a váltóját és egy új, kitöltetlen váltót nem ad az ő és felesége aláírásával, melyet ő t. i. Erlich lejártna, beperelne és perkölség címén 50 koronát hozzáütne a tartozáshoz. Baka, bár a Pellének adott váltóval már kiegyenlítette tartozását, nehogy a cég beváltsa fenyegetését, kezesek után futkosott, de eredménytelenül. Ekkor Bakát egy ügyvéd felvilágosította, hogy ő nem tartozik újabb váltót adni s ha az utazó a butorok elszállításával fenyegetőznék, zsarolás címén tegyen ellene feljelentést. Ezt Baka meg is tette.

Erlich Nándor utazó a rendőrségre idéztetvén, azt adta elő, hogy őket Pelley félrevezette, ők mit sem tudtak arról, hogy Pelley és Baka között olyan megállapodás jött létre, hogy Baka csak 1908 október 2-ától tartozik a váltót törleszteni negyedévi részletekben s abban a hiedelemben voltak Pelley levele folytán, hogy Bakának havonként 30 koronát kell fizetni, s miután ezt ő egy ízben elmulasztotta, joguk van a butorokat a szerződés értelmében elszállítani. A bűnvádi eljárás zsarolás büntetnének kísérlete miatt megindított Erlich Nándor, Pelley és Rotschild Mór ellen.

TÁVIRATOK.

Kossuth Ferenc állapota.

Karlsbad, július 10. Kossuth Ferenc az éjjelt nyugodtan töltötte, az izületi fájdalom engedett és az izzadmány fölszivódása rendszeren haladt előre. A betegnek már csak a vállizületben van nagy fájdalma. Áldor dr. d. e. 9 órakor látogatta meg Kossuthot, akinél 6-8 fok hőmérsékletet állapított meg. A szív mű-

ködése jó, s a beteg állapota a tegnapi-nál jobb.

Günther Antal kormánybiztos.

Budapest, július 10. Günther Antalra vonatkozólag a holnapi hivatalos lap közli, hogy a július havi gör. keleti szerb kongresszusra, a minisztert kormánybiztosnak nevezték.

Tengrészsztrájk Fiumében.

Fiume, július 10. Fiumében tegnap este tengrészsztrájk ütött ki. Az Ungaro-Croata hajótársaság kapitányai és gépészei, akik béremelés ügyében már régebben tárgyalnak a társasággal, a tárgyalások eredménytelensége miatt megszüntették a munkát. Este hét órakor a kapitányok és gépészek kieresztették a gőzt a kazánokból és a hajókat elhagyták. Ma, mint fiumei tudósítónk telefonon jelenti, a hajótársaság harminchat gőzéből már harminc lehorgonyozott a kikötőben. A többi hat gőzös megérkezését mára várják. A kapitányok és a gépészek elhatározták, követeléseikből semmiképpen sem engednek. A sztrájkkövetkeztében az élelmiszer- és személyforgalom Abbáziában szünetel.

Bárha a sztrájk csak tegnap este tört ki, Fiumét multhatatlanul katasztrófa fenyegeti, ha nem sikerülne a békés elintézés és a sztrájk hosszabb ideig eltart. A tengerészeti hatóság néhány torpedónak a kikötését kérte, hogy legalább a postát lehessen a különböző kikötőkbe szállítani.

Fiume, június 10. Ambár a sztrájk még csak tegnap kezdődött, mégis máris nagy katasztrófa fenyegeti Fiumét. Abbázia és Savrana felé a személyforgalom szünetel.

Az odesszai halálos ítéletek.

Odessza, július 10. A halálos ítéletek száma ismét ijesztő módon szaporodik. Alig mulik el nap, hogy halálos ítéleteket ne hajtassanak végre. A forradalmárok hangulata nagyon nyomott.

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcsfák faértéke.

Ha gyümölcsfáinkkal már nem vagyunk megelégedve, akkor távolítsuk el azokat, mielőtt odvasokká és korhadttá váltak, vagy teljesen elhaltak volna. A legértékesebb fát adja a diófa; olyan 50 éves diófa, melyekért 150 koronát fizetnek, nem is tartozik a ritkaságok közé. A diófa szerény igényeire, dus természetéhez, különösen azonban fájának értékére való tekintettel ennek a fának az ültetését ajánljuk.

Az almafa fája kiválóan alkalmas esztergályos munkára. Továbbá gyümölcsprések előállítására, mely célra csak igen keményfát használhatunk, szintén előszeretettel és nagy előnyvel használják az almafa fáját.

A körtefa fája valamivel az almaféé mögött áll. Igen jól használható rajz-sinek és háromszögek stb. készítésére, mert azzal az előnnyel dicsekszik, hogy nem fágul és nem vetemedik meg, mint más fafajta, mikor azok

a levegőnek vannak kitéve. A körtefa továbbá a puszpángfa pótlására és a becses ébenfa utánzásra szolgál.

Az öregebb cseresznyefák fáját az asztalosok a becses és ritka mahagónia pótlására és utánzására használják. Különösen igen könnyen fényesíthető és akkor igen szép színűvé válik.

A szilvalák fája főleg technikai eszközök, mint töltőgőz kannák, vödörök stb. előállítására való.

A barackfa fáját szép színe és szép faraja miatt finomabb asztalos munkára használják. A téli idő a legalkalmasabb arra, hogy olyan fákat, amelyek már nem teremnek, vagy egyébként kívánni valót hagynak hátra, kiirtassuk.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, július 10.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.86
Tengeri jul.	—	6.60

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, július 10.

Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	260.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. július 10.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	98.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	94.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölcsön	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	689.50
London vista	—	240.—
Páris vista	—	95.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	19.09
Német birodalmi márka	—	117.62

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Mérlegképes könyvelő

német, angol levelező prima ajánlatokkal
egész vagy fél napra foglalkozást
keres. — Cim a kiadóban.

**A NAGYVÁRADI FÜRDŐK
ÚJ MENETRENDJE.**

NAGYVÁRAD—PÜSPÖK-FÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 01	10 01	2 21	5 01	6 52	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 45

PÜSPÖK-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	0 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 11	10 11	2 31	5 11	7 02	9 38
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 17
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 27
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

Aranyozó!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy **szalon és templom aranyozó műhelyemet Nagyvárad, Kossuth L.-u 3. sz. Biharmegyei Takarékpénztár épületéből**

Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. sz. az Orsolya szüzek új bérpalotájába helyeztem át.

Midőn ezt becses tudomására hozom mélyen tisztelt megrendelőimnek, legyen szabad megemlítenem, hogy elvállalok rajz szerint egyszerű kivitelű a legdiszesebb kivitelig; Oltárokat, szent sirokat, iccon osztászatokat, templom berendezési részeket tatarozásokat. Továbbá szalon-butor, kávéház, torony-tetőzet, sirkőbetűk, tükör és kép keret aranyozását, azonkívül minden e szakmába vágó munkák készítését, javítását, valamint szobrok kijavítását, és festését.

Ezután is minden törekvéssel oda-fogok hatni, hogy nagyon tisztelt pártfogóimat és megrendelőimet megelégedésére szolgáljam ki és maradtam b. megerendelését kérve, kiváló tisztelettel

GYÓRY JÁNOS

szalon és templom aranyozó.

Kívánatra költségvetést készítek, vidékre saját költségemen utazok, hogy a felvállalandó munkát megtekintsem. 231

Szülők figyelmébe!

A legsz. Megváltóról nev. nővérek

nevelőintézetében

Rohonczon (Vas megye, vasuti állomás) a jövő iskolai évre felvétetnek 6—18 éves, kath. vallású leányövendékek teljes ellátásra havi 30 koronáért. Különösen ajánlható ez a kies, egészséges hegyi vidéken fekvő intézet azon szülőknek, akik leányaikat polgáriasan neveltetni s a német nyelvre gyakorlatilag taníttatni akarják. Az intézetben van elemi és felső népiskola (a polgári leányiskolával), kézi munka- és zeneoktatás, német nyelvű társalgás. Bővebb felvilágosítást az igazgatóság ad.

**Wallerstein
Fülöp Fiai cég**

:: Bémer-tér, Pannonia mellett ::

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kiváló egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját te: mész, kiváló boraival, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (ajt.-hiz.)

a bekövetkezett

:: holt idényre ::

Felhívás.

Felkérjük mindazon t- részvényeseinket, kik 200 korona n. é. részvényeiket 400 koronás részvényekre még ki nem cserélték, hogy azokat a **legrövidebb idő alatt** intézetünk pénztáránál, kicserélés végett átadni, illetve beküldeni sziveskedjenek.

Központi takarékpénztár-
részvénytársaság.

Az ó-palotai kertészet részvénytársaság

k e r e s

konyhakerti terményeinek piaci elárúsítására egy tisztességes és óvadékkal rendelkező asszonyt százalékos fizetés mellett. Bővebbet Aradi-ut 33. szám alatt.

Friedländer I. Izsó

angol uri-divat szabó

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 14.

Értesitem az igen tisztelt vevőimet és a nagyérdemű közönséget, hogy a **tavaszi és nyári idényre** a ruhaszövet különlegességeim megérkeztek és azokból állandóan nagy raktárt tartok Kívánatra mintákat házhoz küldök **Angol, skót és belföldi különlegességek.**

Pontos kiszolgálás. — Modern szabás.

Izléses munka.

**a rőfös áruk árait
tetemesen leszál-
litotta.**

STERN JAKAB

első nagyváradai villanyerőberendezett réz és harang-
öntője, épület, díszbádós és vízvezeték felszerelő.
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
Városi és vidéki telefon 194.

Készít ércárut, gépteljeszereléseket, fém és
sárgaréz, nyersöntvények, bármilyen csen-

gök, harangok, szivattyúk, fecskendők, víz- és gőz-
vezetékekhez szükségeltető sárgaréz és fémmunkákat,
mindennemű épület és díszbádós munkákat, víz-
vezetési berendezéseket. Saját találmányu és a m.
kir József-műgytem által engedélyezett ACETYLEN
fejlesztő készülékeimmel felszerelék városok, kasté-
lyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat.
Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközök.

Nagyvárad város adóhivatalától.

7666—1908. sz.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy az I-ső kerület,
vagyis olasz városrészben lévő nyilvános száma-
adásra kötelezett vállalatok és egyletek adójára
vonatkozólag 1908. évre szerkesztett és az adó-
kivető bizottság elé terjesztendő adókiszámítási
javaslatokat magában foglaló lajstrom a város-
bázánál a városi adóhivatal 22-ik sz. szobájá-
ban f. évi július 11—18-ig 8 napi közszemlére
kitétetett, a hol a hivatalos órák alatt bárki
megtekintheti.

Figyelmeztetm az adóköteles társulatokat,
hogy amennyiben a javaslat ellen észrevételeik
volnának, azokat a tárgyalás előtti napokon a
kincstári képviselőnek szóbelileg (a Pénzügyi-
palota II. emelet 26. sz. szoba) előadhatják,
hogy így minden felesleges írásbeli tárgyalá-
soknak és hosszadalmas felebbszavaknak lehető-
leg eleje vételessék.

Az adótárgyalás 1908. évi július 31-én
d. e. 8 órakor az adókivető bizottság (Tisza
Kálmán-téri etemi leányiskola II. b. sz. tanterme)
helyiségében fog megtartani.

A tárgyaláson minden érdekelt megjelen-
het, esetleg jogának megvédése végett kellőleg
bélyegezett meghatalmazással mást megbízhat.

A meg nem jelenés azonban az adó meg-
állapítását nem akadályozza.

Nagyvárad, 1908. évi július 8-án.

Lukács Ödön,
tanácsos.

Kelemen Béla

könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

Katona zene!

Vasárnap d. e. 10-től 1-ig a

Bazár kertben katona zene

hangverseny, szabad bemenet,

kitűnő konyha, frissen csa-

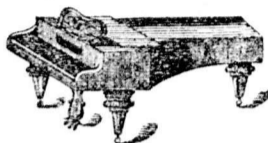
polt barna és világos sör

:: kapható ::

tisztelettel a

Bérlő.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű
zenekedvelő közönséget, hogy a Szent Já-
nos-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban
nagy választékban vannak 252.

ZONGORÁK

és

PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre egy-
szintén

havi bérletre igen olcsó árban

számítva. — A nagyérdemű közönség
pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

„A világ közepéhez“ címzett kert-
helyiségembe a

Vénusz mozgófénykép

előadásait ma vasárnap folyó hó 28
től kezdve, minden este előadást tart.

:: Világhírű felvételek. ::

Szabad bemenet!

Becsés pártfogást kér

Bethlen utca.

Paizs Béla

Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

Felhívás.

A közgazdasági bank r.-társaság 1908. május
10-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta,
hogy alaptőkéjét 100,000 koronáról 2000 drb. új
200 kor. azaz kétszáz korona névértékű rész-
vény kibocsátásával.

500,000

azaz ötszázezer koronára emeli fel s egyuttal
a régi 100 drb. 1000 korona névértékű részvénye-
ket 5000 drb. új egyenkint 200 azaz kétszáz
korona névértékű részvényt kicseréli.

A 2000 drb. új 200 kor. névértékű részvény
kibocsátása a következő módokat mellett történik:

1) a részvényesek az új részvényre elővételi
joggal bírnak.

2) az új részvényesek az 1909. évi üzleti
jövetelemben, a régi részvényekkel egyenlő arány
an részesednek.

3) a részvényesek elővételi jogukhoz való
igényüket, részvényeiknek lebélyegzés végett az
intézet helyiségében való bemutatásával legkésőbb
május hó 31-ig gyakorolhatják.

4) a részvények értékében a jegyzéskor 10
százalék azaz husz-husz korona és 3 kor. kiállít-
ás és bélyegdij fizetendő.

5) A fentmaradó 90 százalék, vagyis 180
kor. a következő részletekben és határidőre fizet-
endő be.

1908. június hó 1-én	30 korona
> július hó 1-én	20 >
> augusztus hó 1-én	30 >
> szeptember hó 1-én	20 >
> október hó 1-én	30 >
> november hó 1-én	20 >
> december hó 1-én	30 >

6) A befizetések után f. év végeig 5 százalék
kamat lesz megtérítve s a befizetések természetese-
sen egy összegben, vagy nagyobb részletekben is
teljesíthetők.

Közgazdasági Bank
Részvénytársaság.

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedő

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Ajánlja a következő törvénykönyveket az érdeklődők szives figyelmébe:

A büntetőtörvények és a bünvádi
perrendtartás kiegészítéséről és
módosításáról szóló t.-c.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881:
LX. t.-c. módosítása és kiegészítése.

Az országos ügyvédi gyám- és nyug-
díjintézettről szóló törvénycikk.

A közegészségügy rendezéséről
szóló 1876: XIV. t.-c. módosi-
tásáról.

A szeszadóról, valamint a szesz-
termeléssel együttesen készített
sajtolt élesztő megadóztatásáról
szóló t.-c.